

VICTOR OCHEN (UGANDA)

“Vaig atrevir-me a pensar que si rebutjàvem continuar sent assassins, podríem trencar aquell cercle de mort. Va ser dur perquè durant aquella època els rebels van atacar-nos i van raptar el meu germà, a qui no he tornat a veure.”

Fotografia: *Mundo Negro*.

L'advocat Victor Ochen va néixer en un país en guerra. Va créixer en el camp de desplaçats interns d'Abia, al districte de Lira, un territori del nord d'Uganda que va ser escenari durant dues dècades del conflicte que enfrontava l'Exèrcit de Resistència del Senyor, de Joseph Kony, i les forces armades governamentals.

Va passar molta gana i molta por en la seva infància i adolescència, però de seguida va començar a mobilitzar aquest patiment per articular iniciatives de promoció de la pau. Amb només 13 anys, Ochen va impulsar un Club de la Pau que, d'entrada, no va tenir gaire èxit. “Em deien que era boig perquè parlava d'una cosa que no coneixia”, explicava en una entrevista el passat mes de març. Finalment, però, va aconseguir el suport de la líder cristiana de la seva comunitat.

Per poder estudiar, va treballar fent carbó, fent totxanes i netejant la seu d'una emissora de ràdio local, de la qual acabaria sent presentador. Va estudiar a distància i, l'any 2005, va fundar l'African Youth Initiative Network (AYINET), una ONG que té com a objectiu promoure la cultura de

pau i abordar les conseqüències del conflicte ugandès que encara generen patiment. A dia d'avui, l'activista continua liderant aquesta entitat, i és també assessor de l'ONU en temes de violència de gènere, persones refugiades i protecció de menors. A més, és ambaixador d'un dels objectius del mil·lenni, el de justícia i pau.

L'any 2015, Ochen va ser nominat al premi Nobel de la Pau. Era l'africà més jove i el primer ugandès que optava a aquest guardó. El mateix any, la revista Forbes va situar-lo entre les deu persones més influents del continent africà i va rebre el Premi Mundo Negro a la Fraternitat.

Nord d'Uganda: pau en construcció

Al gener del 2004, les autoritats ugandeses van posar en mans del Tribunal Penal Internacional (TPI) la investigació dels crims de guerra i crims contra la humanitat que s'havien comès al país des de l'1 de juliol del 2002. Aquesta era la data en què havia entrat en vigor l'Estatut de Roma, instrument constituït de l'organisme amb seu a la Haia. El conflicte sobre el qual hauria d'investigar el TPI, però, tenia arrels molt més profundes, que aleshores s'endinsaven gairebé dues dècades en el temps.

A mitjans dels anys 80, Uganda vivia un context especialment convuls. Això no vol dir que en les dècades precedents la situació hagués estat tranquil·la i estable. Al contrari: després de la independència de 1962, la vida política del país havia estat marcada per règims autoritaris, corruptes i fortament repressius, amb figures com Idi Amin o Milton Obote. La segona presidència d'aquest últim va acabar abruptament al 1985 amb un cop d'Estat liderat pel general Tito Okello, que va governar el país durant un breu període de sis mesos. A principis de 1986, el règim d'Okello va ser derrocat per l'Exèrcit de Resistència Nacional (NRA) de Yoweri Museveni.

Aquell mateix any, va esclatar al nord d'Uganda un conflicte armat que enfrontava diversos grups rebels contra l'exèrcit ugandès. En poc temps, Joseph Kony va emergir com a líder indiscutible d'aquestes milícies, i va acabar agrupant-les sota les sigles de l'Exèrcit de Resistència del Senyor (LRA).

Font: University of Texas, Austin.

Com explicava a principis d'any en una entrevista el professor Mbuyi Kabunda, de la Universitat Complutense de Madrid, Kony era “un personatge molt estrany” que creia haver rebut un missatge diví. Segons Kabunda, Kony defensava en un principi que el seu objectiu era “salvar el món i, en el cas particular del seu país, el poble acholi”. El cap de l'LRA utilitzava una retòrica fonamentalista cristiana mesclada amb una bona dosi de misticisme, i advocava per l'establiment d'una societat basada en els deu manaments. Ara bé, com apuntava ja fa alguns anys el periodista Julian Borger, la pèrdua de suport progressiva de l'LRA entre la comunitat acholi va acabar fent que la característica definidòria del grup rebel fos el culte a la personalitat de Kony.

L'LRA acumula una història sanguinària i brutal. És responsable de milers d'assassinats, segrestos, violacions, mutilacions i saquejos. Un dels aspectes més foscos de la seva

Joseph Kony, líder de l'LRA. Fotografia: AP.

trajectòria és el segrest de nens i nenes i la seva utilització com a soldats. Aquests infants sovint eren obligats a matar adults (de vegades familiars) o altres menors que no obeïen correctament les ordres o intentaven escapar-se. En el cas de les nenes, a més, podien ser obligades a convertir-se en la parella d'algun rebel o en esclaves sexuals. Segons dades recollides per l'ONG Human Rights Watch, es calcula que entre 1987 i 2006 van ser segrestats un mínim de 20.000 infants ugandesos.

Durant el mateix període, el conflicte entre l'LRA i l'exèrcit ugandès va provocar la mort de desenes de milers de civils i va generar gairebé 2 milions de persones desplaçades. Des de Human Rights Watch, denuncien que “les condicions als camps [de desplaçats] eren terribles, i durant anys les necessitats més bàsiques de les comunitats van ser àmpliament desatenses”. “El nombre de morts per còlera o altres malalties sovint superava el de les víctimes causades pel conflicte en si mateix”, afegixen.

Entre el 2005 i el 2006, la pressió exercida per les forces armades ugandeses va obligar l'LRA a retirar-se més enllà de les fronteres del país. Això va permetre que, poc a poc, les persones que havien estat desplaçades poguessin començar a retornar a les seves terres. En alguns casos, però, es trobarien que el govern o altres famílies se n'havien apropiat. Va ser en aquest context que Victor

Ochen va impulsar l'African Youth Initiative Network (AYINET), una organització que a dia d'avui continua treballant per a la construcció d'un escenari de pau.

El nord d'Uganda viu ara una situació de relativa calma, i són nombroses les ONG que actuen sobre el territori. No obstant això, les ferides obertes durant les dues dècades de conflicte són profundes. La recuperació avança, però queda encara un bon tros de camí per recórrer.

Alguns participants en una trobada sobre justícia transicional impulsada per AYINET. Fotografia: AYINET.

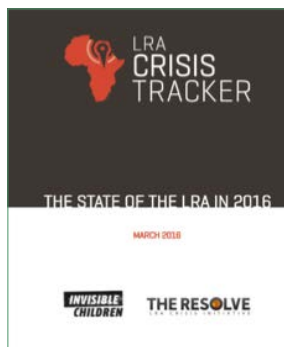
I de l'LRA, què en queda?

La guerrilla de l'LRA continua operant a la República Democràtica del Congo, la República Centreafricana i Sudan del Sud. De tots els líders de l'LRA per als quals el TPI va emetre una ordre de detenció l'any 2005, només un ha acabat a la Haia, i ho ha fet després d'entregar-se voluntàriament al gener de l'any passat. Es tracta de Dominic Ongwen, un alt comandament del grup rebel que va ser segrestat quan tenia només deu anys, al 1990. El Departament d'Estat nord-americà ha ofert 5 milions de dòlars a qui proporcioni informació que permeti capturar Joseph Kony.

La capacitat d'actuació de l'LRA s'ha debilitat significativament (es calcula que compta actualment amb entre 150 i 200 efectius), però com adverteix un informe recent de les organitzacions Invisible Children i The Resolve*, "Kony i el seu cercle més proper no s'haurien de subestimar". Segons aquest estudi, l'LRA va segrestar durant el 2015 un total de 612 persones, una xifra inferior a la de 2014 però superior a les de 2012 i 2013.

Una víctima del conflicte, la Betty, abraça a Victor Ochen després li hagin curat la ferida d'una bala. Fotografia: AYINET.

*Invisible Children, The Resolve LRA Crisis Initiative. *LRA Crisis Tracker: The State of LRA in 2016*. Març de 2016.

Entrevista

Aquesta entrevista va ser publicada per la revista Mundo Negro (www.mundonegro.es) el 4 de febrer de 2016. En aquest text, se'n recullen únicament alguns fragments.

Com ha estat el procés pel qual una petita ONG local com AYINET s'ha convertit en una referència internacional?

AYINET treballa des de l'any 2008, però en els darrers temps algunes organitzacions internacionals l'han analitzat amb més deteniment. S'ha pogut comprovar com hem estat capaços de donar suport a les víctimes de la guerra i les persones discapacitades, per a les quals hem procurat tractament mèdic, i com hem organitzat programes i iniciatives de pau a la zona. S'ha vist també que seguim molt de prop les víctimes de Barlonyo [el poble on l'LRA va massacrar més de 300 persones el 21 de febrer del 2004], i que intentem fer arribar la seva veu al món.

Al 2010, vam impulsar un partit de futbol en què van participar el president d'Uganda, Yoweri Museveni, i el secretari general de les Nacions Unides, Ban Ki-moon. L'objectiu era crear consciència sobre el destí de les nombroses víctimes de conflictes armats, no només a Uganda sinó també en altres països. Aquest esdeveniment va fer que AYINET cridés l'atenció de tot el món, i que aquest interès es focalitzés, encara que només fos per un moment, en la capital del país, Kampala.

Has estat sol a l'hora d'impulsar AYINET?

No, no he estat l'únic que ha treballat en tot això. En els inicis de l'organització, vaig convidar alguns amics a col·laborar. Alguns van unir-s'hi, però altres van deixar-ho quan van adonar-se que no aconseguirien cap benefici. No estaven disposats a sacrificar el seu temps i els seus recursos si no obtenien alguna contraprestació econòmica. Ara mateix, AYINET compta amb 30 treballadors, està registrada oficialment i és reconeguda a tot el món.

Què pot aprendre la gent jove de la teva experiència en la lluita per promoure la pau?

El primer que cal és que siguin conscients que els problemes existeixen i que el ressentiment mai no els podrà solucionar. Encara que jo senti dolor, no hauria d'estendre'l cap als altres o convertir-me en una espècie de "dolor humà". La joventut hauria de saber que no vaig créixer lluny de casa meua. La primera vegada que vaig viatjar a Kampala va ser al 2003. Vaig tenir el meu primer parell de sabates quan estudiava segon de secundària; havia treballat com a reparador de calçat per estalviar diners i comprar-me-les. El meu pare mai no va tenir una feina estable, ni una nòmina, i vaig haver de dedicar-me a coure totxos.

De tot això, el més important va ser la disciplina que vaig mantenir amb els meus pares i la gent gran. El que he aconseguit no és degut al meu nivell acadèmic, sinó al tipus de vida que vaig haver de viure.

La població ugandesa continua patint les conseqüències del conflicte.

La majoria de persones s'han vist afectades per la guerra, tant físicament com psicològicament. Hi ha molts assumptes pendents. Per això, el govern va començar un programa per a la reparació i la rehabilitació de les víctimes. Ara, AYINET està suggerint a l'executiu que doni suport a una plataforma que permeti que la veu de la gent pugui ser escoltada per la comunitat internacional.

En Dominic Ongwen, un dels dirigents de l'LRA, ha estat portat davant del TPI.

Vaig ser a la Haia i vaig visitar aquell tribunal. Probablement, era l'únic ugandès dins la sala, i estava assegut a cinc metres d'Ongwen. Quan el vaig veure, vaig experimentar un sentiment insondable dins meu. Era aquest l'home que possiblement en altres temps m'hauria raptat a mi i a molts altres? I ara estem aquí mirant-nos l'un a l'altre? Vaig continuar preguntant-me per què Ongwen raptava gent i cremava les seves cases. Estar allí present, davant d'ell, requeria molta valentia. Però estic content que hagi de rendir comptes pels càrrecs que pesen contra ell.

Fotografia: Allan Egeberg / Mundo Negro.

+ informació: www.africanyouthinitiative.org/

Ciutats Defensores dels Drets Humans

<https://ciutatsdefensoresdretshumans.wordpress.com/>

Organitzen:

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT

CEA(R)
Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

Institut de Drets
Humans de Catalunya

INSTITUT
CATALÀ
INTERNACIONAL

PER LA PAU

Participen:

AJUNTAMENT DE BARBERÀ DEL VALLÈS

Ajuntament
de Castelldefels

Ajuntament del
Prat de Llobregat

AJUNTAMENT
D'ESPLUGUES

Ajuntament
de Gavà

Ajuntament
de Girona

Ajuntament de Granollers

Ajuntament
de Molins de Rei

Ajuntament
de Sant Cugat

AJUNTAMENT DE
SANT JOAN DESPÍ

AJUNTAMENT
de Sant Vicenç dels Horts

Ajuntament
de Santa Coloma
de Gramenet

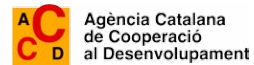

Ajuntament
de Terrassa

AJUNTAMENT DE
VILADECANS

Col·laboren:

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Diputació
de Barcelona

Generalitat
de Catalunya

fòrum sd
SINDICS, SINDIQUES,
DEFENSORS I DEFENSORES
LOCALS DE CATALUNYA

AMB Àrea Metropolitana
de Barcelona

Casa Amèrica Catalunya

FONS CATALÀ
DE COOPERACIÓ
AL DESENVOLUPAMENT